

1976 JAN 1 8

MAGYAR NEMZET

2hh **Helytörténet**

Másfél évtized alatt társadalmi mozgalommá terebélyesedett a helytörténeti kutatás Budapesten. Százak és ezrek, fiatalok és idősök ismerkedtek meg szűkebb környezetük, lakóhelyük, kerületük múltjával, gyűjtötték össze tárgyi emlékeit és munkájuk során szinte észrevétlenül váltak e szép szenvedély rabjává. Tizenöt év óta egyéni és társadalmi kezdeményezések sorozata élte ezt a mozgalmat, amely frissességét, sodró erejét nem kevéssé köszönheti annak, hogy az élet állandóan változó jelenségeire figyelve új és új területeket hódított meg magának.

E szerteágazó tevékenységet az 1971-ben megrendezett I. budapesti helytörténeti konferencia terelte egységes mederbe, állást foglalva a mozgalom és a kutatás, az ismeretterjesztés, az oktatás és a nevelés kölcsönös egymásra utaltsága, az erők összefogása mellett. Az azóta eltelt időben az elfogadott elveknek megfelelően dolgozott a helytörténeti mozgalom, amelynek fejlesztése és politikai irányítása a Hazafias Népfront budapesti bizottságának feladata.

A héten megrendezett II. budapesti helytörténeti konferencián a mozgalom társadalmi bázisának szélesítésével, mindenekelőtt az ifjúság és a munkásság nagyobb arányú bevonásával foglalkoztak a résztvevők annál inkább, mivel a már eddig kialakított és az újabb szervezeti formák tág lehetőséget kínálnak a tevékenykedésre. Mai színvonalán a mozgalom nem nélkülözheti sem a fiatalok, sem a munkásság segítő közreműködését. Ezzel kapcsolatban elég csupán arra utalni, hogy a ma kis és nagyobb diákja számára az is történelem, ami az idősebb generációnak közvetlen élménye volt, vagy hogy egy nagyváros története nem írható meg igazán üzemeinek és az ott dolgozó emberek életének mélyreható ismerete nélkül. Nem véletlenül foglalt állást a konferencia amellett, hogy a mozgalom munkájában kerüljön előtérbe a munkásság történeti múltjának felkutatása, és hogy a HNF budapesti helytörténeti bizottsága rendszeresen kísérelje figyelemmel az üzemi, gyári és a szakszervezeti helytörténeti csoportok tevékenységét.

De nemcsak a társadalmi bázis bővítése sürgeti a munkásság részvételét, hanem a mozgalomnak a közművelődésben, azon belül is a munkásművelődésben betöltött szerepe. A helytörténeti mozgalom ugyanis olyan művelődési forma, ami éppen kötetlensége miatt vonzó, és azok számára is lehetővé teszi az önművelést, akikben él az ismeretek szerzésének vágya, de nem rendelkeznek a kötött formák által megkövetelt tanulási gyakorlattal.

A fővárosi helytörténeti mozgalomnak alapvető sajátossága a tudományos intézetekkel való szoros együttműködés is. Múzeumi rangú gyűjtemények születtek szakemberek és amatőr gyűjtők közös tevékenységéből, s hogy valójában milyen értékeket őriznek, arról a statisztikák beszélnek. A főváros hat, engedélyezett helytörténeti gyűjteményének, illetve kerületi múzeumának birtokában összesen 6108 tárgy, 25 683 irat, 11 426 fénykép és 4336 könyv van.

Mindebből kitűnik a mozgalom szakmai, hivatásos és öntevékeny, amatőr oldalának egymásra utaltsága. Mert amennyire nem nélkülözheti a helytörténeti kutatás a tudományos intézmények segítségét — legyen szó akár a gyűjtemények szakmai felügyeletét ellátó Budapesti Történeti Múzeumról, a mozgalmat témajavaslatokkal és esetenként publikációs lehetőséggel is támogató Fővárosi Levéltárról vagy a Szabó Ervin Könyvtár Budapesti Gyűjteménye által összeállított szakbibliográfiákról — éppoly fontos a történettudomány művelői számára a nem hivatásos történészek forrásfeltáró munkája. E két irányú és mindkét irányban egyformán szoros és egyenrangú kapcsolat eredményeként tehetett oly sokat a helytörténeti mozgalom a főváros történeti múltjának megismertetéséért, válhatott a szocialista hazafiságra, közéleti tevékenységre nevelés fontos eszközévé.